

Capitolul 13

La telefon, Antonina Gîscă îl invită pe Marcel să participe la reuniunea ordinară a cenaclului MIORIȚA – pe care directoarea bibliotecii îl conducea din 1991 –, urmînd să pună împreună la punct viitoarea lor colaborare după consumarea evenimentului. Venind puțin mai devreme de începerea ședinței, tînărul prozator îl remarcă de departe pe criticul literar Andrei Țeposu, un bărbat de circa 50 de ani, îmbrăcat la patru ace, care fuma, plin de importanță, pe scările bibliotecii.

Stilist desăvîrșit și autoritate în domeniu, se pricepea mai bine decît oricine să-și camufleze parti-pris-urile în studiile critice. El evita cu eleganță formulările tranșante, belicoase, punînd mereu în balanță lacunele și atuurile într-un fel care îi îngîndura atît pe prietenii, cît și pe dușmanii autorului luat în discuție. În cele din urmă, prietenii preferau să creadă că analiza lui e elogioasă, conținînd ici și colo obiecții neesențiale, pe cînd dușmanii – că e o critică necruțătoare care numai din politețe excesivă îngloba anumite observații laudative. Din

prudență nativă, Andrei Țeposu se ținea deoparte de bisericuțele literare, preocupările sale critice vizînd toate generațiile și teme dintre cele mai variate. Fiind al tuturor și totodată al nimănui, scotocind cu aceeași pasiune în măruntaiele textelor sămănătoriste și postmoderniste, proletcultiste și avangardiste, Andrei Țeposu reușise incredibila performanță de a fi respectat sau cel puțin agreat de toată breasla literară. Existau, desigur, și două-trei voci cîrcotașe care asemuiau critica țeposiană cu curvia ordinară, dar ele aparțineau unor boemi și ratați pe care nimeni nu-i lua în serios.

Marcel Pulbere se apropie de criticul dichisit cu gîndul că nu ar strica să facă cunoștință cu o persoană influentă. La început, Țeposu îl trată cu răceală și cu circumspecție exagerată, dar, constatînd repede că tînărul nu e prost și e chiar absolvent al Filologiei brașovene, îi vorbește cu o familiaritate caldă care putea fi ușor confundată cu sinceritatea. În general, faimosul critic basarabean nu era foarte încîntat de tinerii gălăgioși care își făceau apariția de ceva vreme în literatură, ba chiar era tentat să pună semnul egalității între tinerețe și mediocritate. Și doar statutul său de cercetător imparțial, dorința de popularitate și reflecțiile tulburătoare despre recunoașterea postumă îl obligau să răsfoiască și să comenteze textele unor juni debusolați și frivoli. Or, Marcel Pulbere îi treze interesul nu doar pentru că era în mod evident mai școlit decît aceștia, ci și fiindcă își luase diploma peste Prut, acolo unde

criticul, în ciuda faimei locale, era aproape necunoscut și unde nu reușise încă să-și publice nici un volum.

Au discutat cu însufletire despre Gérard Genette, un teoretician francez pe care Țeposu abia îl descoperise, dar care rămânea necunoscut pentru mai toți filologii din Chișinău. Iar Marcel nu doar că era primul om cu care „criticul tuturor“ putea intra în hățișurile teoretice ale lui Genette, ci și o călăuză abilă care-l ajuta să înțeleagă un concept obscur ce îi cam subminase încrederea în sine. Faptul acesta îl impresionează pe Andrei Țeposu într-atât, încât, abandonându-și definitiv precauția proverbială, distinsul critic îi făcu o confidență: „Ce frumos e să discuți în cunoștință de cauză despre marele Genette, tinere! Or, peste câteva minute va trebui să suportăm o adevărată paradă a ignoranței, cu Liviu Beschieru pe post de protagonist...“.

Marcel căscă ochii. El habar nu avea că cenaclul la care fusese invitat urma să găzduiască o nouă lansare de carte a celui mai vestit pășunist.

„Mărturisesc, tinere, că am venit aici de nevoie. M-a rugat insistent directoarea, care e captiva unor idei învechite, dar e și foarte inimoasă. Și-apoi, sper că mă înțelegi, un critic trebuie să fie la curent și cu lucrurile mai puțin plăcute din arena literară...“

„Înțeleg. De fapt, am venit și eu de nevoie. Nu găsesc nimic de lucru în orașul ăsta, iar doamna Gîscă îmi oferă un post la bibliotecă...“, zise cu vădită amărăciune Marcel Pulbere și se gândi că – în

compania unor boșorogi sămănătoriști – criticul maleabil ar putea să vorbească la fel de depreciativ și despre generațiile recente.

„Hm... Un tînăr instruit și un absolvent al unei facultăți românești ar merita mai mult...”

Andrei Țeposu schiță un rictus, ca și cum ar fi încercat o părere de rău pentru situația asta, rămase cîteva secunde îngîndurat, apoi ridică brusc o mînă, cu degetul arătător în sus: „Am o idee! Cred că există un loc de muncă mai bun pentru tine...”

În aceeași clipă, directoarea împopoțonată, îmbujorată răsări ca din pămînt între ei, îl îmbrățișă și îl pupă pe „exegetul tuturor“, care se făcu și el roșu, îl măsură repede cu privirea pe Marcel și-i întinse o mînă zbîrcită care nu fu sărutată, ci doar strînsă cu timiditate, apoi se întoarse spre liceenii abătuți cu care venise și, pe un ton dojenitor, îi îndemnă să se ducă în sală și să se pregătească de discuția cu „marele“ Liviu Beschieru. Marcel nici nu reuși să simtă regret pentru intervenția inoportună a femeii, că își făcu apariția un bătrînel grizonant, grav, cu privirea scormonitoare, ținînd un pachet la subsuoară. Directoarea, vizibil emoționată, se repezi spre bătrînel cu brațele deschise: „Bine ați venit, dragă maestre! N-ați fost o veșnicie la noi! Iar copiii mereu mă întrebă cînd va veni autorul lor preferat!”

„Mă simt vinovat, doamnă Antonina, foarte vinovat... Dar am fost ocupat...“, hîrîi „clasicul în viață“ aproape sufocat de îmbrățișări.

„Știu, dragă maestre, că sînteți mereu la masa de scris, știu că sînteți invitatul tuturor universităților și liceelor, dar promiteți-mi chiar acum că veți veni mai des la noi. Copiii sînt supuși astăzi atîtor influențe nefaste și au nevoie de comunicarea cu un mare scriitor, de sfaturile unui adevărat artist al cuvîntului...“, turui Antonina Gîscă, gesticulînd emfatic.

Andrei Țeposu evita îmbrățișările pătimase și, așa cum îi stă bine unui critic neînregimentat, doar îl salută reverențios pe bardul grav. Apoi îl prezentă pe Marcel ca pe un „absolvent talentat al unei universități românești“, o caracterizare generoasă pe care directoarea electrizată se grăbi s-o nuanțeze: „și un proaspăt angajat al bibliotecii noastre“. Însă bătrînelul grizonant nu făcu altceva decît să-i arunce o privire impasibilă absolventului. Au intrat toți apoi într-o încăpere spațioasă, obligîndu-i pe cîțiva liceeni care se îmbrînceau și rîdeau nechezat să se cumițească imediat. Clasicul, criticul și amfitrioana se așezară la o masă sobakeviciană, în formă de semicerc, pe care trona o vază mare cu trei trandafiri roșii, iar Marcel luă loc în fața lor, pe unul din scaunele cu căptușeală jechoasă, alături de o adolescentă care părea sincer emoționată.

Antonina Gîscă își plimbă privirea peste capetele liceenilor, constatînd absența suspectă a cîtorva cenacliști, le mulțumi celor prezenți pentru faptul că înfruntau căldura tropicală de dragul literaturii adevărate și, după ce își dresе îndelung vocea, rosti bombastic: „Dragii mei, azi oaspetele nostru este

prozatorul, poetul, eseistul, criticul, epigramistul, dramaturgul, antologatorul, animatorul cultural și, nu în ultimul rând, omul politic Liviu Beschieru...“.

„Ei, de politică m-am lăsat eu...“, spuse cu o ușoară părere de rău „clasicul“ grizonant.

„Modestia dumneavoastră, maestre, e cunoscută de toți, dar permiteți-mi totuși să insist asupra acestui calificativ – om politic. Și nu sînteți un politician oarecare. Ținem minte bine cum ați promovat în parlament și în societate valorile noastre naționale, cum ați sfidat bădărănia deputaților reacționari! Dragii mei, vă invit să vă ridicăți în picioare și să-l aplaudați pe distinsul nostru scriitor Liviu Beschieru!“

Adolescenta care părea sincer emoționată sări ca arsă în picioare și începu să plesnească din palme cu o înverșunare care-l ului pe Marcel. Ceilalți îi urmară exemplul și literatul nostru, ca să nu bată la ochi, se ridică și el agale, compătîmindu-se că trebuia să asiste la acest spectacol al prostiei. Toți aplaudau furtunos, inclusiv admiratorul marelui Genette, care părea și mai ridicol din cauza feței sale imperturbabile. Ce-i drept, Marcel avu impresia că distinge printre aplauzele asurzitoare un tropăit ciudat care, într-un atare cadru solemn, putea fi lesne interpretat drept un gest batjocoritor.

„Dragă maestre, vă rugăm să ne spuneți cîteva cuvinte despre volumul pe care l-ați publicat recent...“, zise directoarea după ce elevii se așezară.

Bătrînelul grav se învioră puțin și tuși ascuțit pentru a-și îndepărta răgușeala: „Dragi elevi! Mă